

Vejen til Belém:

Civilsamfundets anbefalinger til dansk klimadiplomati under EU-formandskabet

24.10.25

Forhandlingsspecifikke anbefalinger til det danske EU-formandskab med henblik på at sikre håndgribelige og retfærdige resultater på COP30.

2024 blev det varmeste år der nogensinde er målt, og Parisaftalens målsætning om at holde de globale temperaturstigninger under 1,5 grader er i fare. Dette skulle klimatopmødet COP29 i Aserbajdsjan have adresseret, men mødet blev i stedet et spejl på den globale til-lidskrise mellem verdens rige og fattige lande, og satte tydelige spørgsmålstejn ved multi-lateralismen som måden at opnå brugbare klimapolitiske resultater. I mellemtiden har det internationale samarbejde på rekordtid gennemgået en forvandling, hvor nye geopolitiske alliancer, multilateral skepsis og bistandsnedskæringer er blevet hverdag.

Men FN's klimakonvention og COP-processen er stadig det eneste forum, hvor verdens fat-tigste lande kan deltage på lige vilkår med verdens rigeste omkring klimaspørgsmål. Kam-pen mod klimaforandringerne skal gå hånd i hånd med fattigdomsbekæmpelse, da det også et er spørgsmål om retfærdige løsninger, der fremmer bæredygtig udvikling for verdens fattigste. Der er derfor behov for, at alle lande og alliancer, der har mulighed for det, gør deres for at genopbygge tillid, bygge broer og finde alternative løsninger på de store

problemstillinger i den globale klimakrise: Reduktioner, klimafinansiering og rettighedsbaseret klimahandling. I lyset af Den Internationale Domstols rådgivende udtalelse om staters ansvar i klimakrisen, er det desuden afgørende nu, at EU udnytter dette momentum og anviser en ny vej for EU's globale klimarolle og for det internationale klimasamarbejde. Udtalelsen bekræfter, at alle lande i verden er forpligtet, ikke blot af FN's klimaaftaler, men af folkeretten bredt set, til at beskytte det internationale klimasystem, herunder mennesker og natur, undgå at gøre yderligere skade på miljøet, og råde bod på de skader, der allerede er sket. Når verdens lande mødes i Belém i november, kan disse forpligtelser ikke længere ignoreres, og EU har et særligt ansvar for at sikre, at forpligtelserne inkorporeres i beslutningerne samt konkret anvendes til at gentænke og katalysere nye og mere ambitiøse aftaler indenfor både reduktioner og udfasning, finansiering, tilpasning og tab & skader samt rettighedsbeskyttelse, ligestilling og civilsamfundets råderum.

Danmark som brobygger til COP30

Danmark har en unik mulighed for at gøre en forskel. Fra juli måned og frem har Danmark haft EU-formandskabet og kommer derfor til at sidde for bordenden på vegne af EU-landene til forhandlinger i Belém. Det er en mulighed der forpligter, ikke mindst henset til de erklærede danske ambitioner om at være et grønt foregangsland. Samtidig er rollen vigtig i den aktuelle situation, hvor det ikke er lykket EU at indsende sin opdaterede Nationally Determined Contribution (NDC) til FN inden fristen, og dermed kan risikere at imødesee kritik for dette.

Danmark har et dobbelt ansvar i forhold til både at reducere egne udledninger indenfor og udenfor landets grænser, samt at være en aktiv forkæmper for international klimahandling. Det indebærer både at vise, at rettighedsbaseret og solidarisk klimahandling kan lade sig gøre i praksis gennem konkrete grønne løsninger, og ved at sikre at klimaområdet adresseres i sammenhæng med de mange kriser, verden står overfor lige nu, herunder biodiversitet, ulighed, sundhed, fødevarer, de humanitære kriser og tilbagerulningen af rettighedsforpligtelser. Udover sit engagement i UNFCCC bør Danmark derfor også have klimaretfærdighed i fokus i forbindelse med opfølgning på Financing for Development-konferencen (FfD4) såvel som i forhandlingerne om FN's skattekonvention, i FN's Sikkerhedsråd, på tværs af EU-dagsordener, i Global Solidarity Levies Task Force, implementeringen af den nye udviklingspolitiske strategi og strategien Afrikas Århundrede, mv. Aktivt og ambitiøst engagement i alle disse politikarenaer er forudsætninger for en succesfuld COP30, og for en understregning af den danske opbakning til det multilaterale samarbejde, ikke kun i ord men også i handling.

Anbefalinger fra danske civilsamfundsorganisationer

I det følgende præsenterer vi det danske civilsamfunds anbefalinger til regeringen om, hvordan Danmark bør handle frem mod og under COP30 for at fremme reduktioner, klimafinansiering, samt rettigheder og ligestilling. Papiret skal ses som et oplæg til diskussion med den danske klimadelegation om måder, hvorpå civilsamfundet kan bidrage til arbejdet op til, under og efter COP30.

Indholdsfortegnelse

1.Ambition og reduktioner	4
Bindende plan for at lukke NDC-ambitionsgab	4
Forpligtende fossil udfasning gennem Artikel 2.1 (c)	6
Global Stocktake (GST) og transformation af energisystemet	7
Samtænkning af klima og biodiversitet	8
Et forpligtende samarbejde om retfærdig grøn omstilling (Just Transition)	9
2.Klimafinansiering	11
Efterlevelse af internationale klimafinansieringsforpligtelser	11
Tab & Skader	13
Tilpasning	15
3.Rettigheder	17
Menneskerettigheder som fundament for alle klimaaftaler	17
Ligestilling	19
Deltagelse af civilsamfund og oprindelige folk	19
COP-reform	20

1. Ambition og reduktioner

COP30 bliver et afgørende øjeblik for at genbekræfte troen på Parisaftalens mål. Den første Globale Stocktake har tydeliggjort, at de nuværende løfter langt fra er tilstrækkelige – de peger mod 2,5–3°C opvarmning. Landenes næste runde af nationale klimaplaner (NDC'er) er derfor nødt til at rette op på dette og sætte verden på rette kurs mod 1,5°C. I mellemtiden har Den Internationale Domstol slået fast, at der er klare internationale forpligtelser til at bidrage til Parisaftalens målsætning om 1,5°C, og at temperaturmålet i sig selv er en juridisk forpligtelse, og ikke blot en aspiration.

Bindende plan for at lukke NDC-ambitionsgab

Hvis COP30 skal være en succes, må mødet resultere i en konkret og forpligtende plan for at lukke ambitionsgab i NDC'erne. Det kræver, at især historisk set store udledere – herunder EU – går forrest og fremlægger NDC'er, som er 1,5°C-kompatible, i tråd med princippet om fælles men differentieret ansvar og kapacitet (CBDR-RC). En retfærdig udfasning af fossile brændsler med klare tidslinjer skal stå centralt i NDC'erne. Det er dybt kritisabelt, at mange lande i det globale syd ikke har været i stand til at implementere deres eksisterende NDC'er pga. manglende eller fragmenteret finansiering. Det er ikke realistisk at forvente mere ambitiøse NDC'er uden, at rige lande også garanterer, at de vil levere den nødvendige klimafinansiering.

Det er særdeles uhensigtsmæssigt, at EU endnu ikke har indleveret en NDC. Som EU-formandskab har Danmark en særlig rolle frem mod og under COP30 til at forsikre om, at EU stadig er en troværdig og ambitiøs partner i kampen for at holde den globale temperaturstigning under 1,5°C.

Den Internationale Domstols udtalelse om klimaansvar bør i denne forbindelse være en klar og ufravigelig rettesnor for Danmarks og EU's videre kurs, ikke mindst i lyset af Domstolens understregning af at det er en forpligtelse for alle stater at levere NDC'er, der tydeligt viser hvordan de i tilstrækkelig grad bidrager til 1,5°C-målsætningen, med baggrund i bl.a. CBDR-RC, historiske bidrag til reduktioner, relativ økonomi og kapacitet, og proportionelt med en forpligtelse til at bruge 'alle midler der står til rådighed'. Endvidere er det ikke op til enkelte lande selv at beslutte, i hvilken udstrækning deres NDC bidrager til målet. Det er et kollektivt ansvar at holde de globale temperaturstigninger under 1,5°C.

ANBEFALINGER FRA CIVILSAMFUNDET

1. De nye NDC'er forventes ikke at være tilstrækkelige til at nå 1,5°C-målet. Danmark bør - forud for og under COP30 - arbejde for, at der på COP30 kan vedtages en forpligtende handlingsplan for, **hvilke yderligere indsatser, der er nødvendige for at sikre Parisaftalens mål om 1,5°C**. Lande, der enten ikke har indsendt en NDC, eller som ikke har indsendt en 1,5°C-kompatibel plan, skal forpligtes til at indsende en opdateret NDC inden for højst 12 måneder. På COP31 skal der på baggrund af en opdateret NDC synteserapport, gøres status på dette.
2. Danmark bør som EU-formandskab prioritere, **at EU's NDC færdiggøres før COP30**.
3. Det er positivt, at EU har annonceret, at deres NDC vil inkludere reduktionsmål i overensstemmelse med Parisaftalens 1,5°C mål¹. Vi anbefaler, **at EU har et mål om mindst 65% brutto emissionsreduktioner inden 2030 og flytter klimaneutralitetsmålet frem til 2040**. I tråd med dette anbefales et mål om mindst 82% bruttoreduktioner i 2035, sammenlignet med 1990-niveauer. EU's klimamål skal **ikke opnås gennem klimakreditter**, og dette skal stå tydeligt frem i NDC'en.²
4. EU bør opfordre til, at alle landes NDC'er inkluderer en beskrivelse af, **hvordan landet vil følge op på COP28-aftalen om Global Stocktake - herunder særligt punkt 28**. Implementeringen skal inkludere en beskrivelse af, hvordan landet agter at omstille væk fra fossile brændsler, inklusive en klar tidsramme. EU skal arbejde for en **fuld udfasning af alle fossile brændsler** - ikke alene de såkaldt urensede ('unabated') brændsler. Rensningsteknologier må ikke risikere at forsinke klimahandling og særligt ikke i dette kritiske årti.
5. EU's NDC skal være rettighedsbaseret, og som del heraf lægge op til en **rettighedsbaseret 'just transition' i Europa og i EU's klimaindsatser overfor tredjelande**, hvor principper om FPIC (Free, Prior and Informed Consent), ikke-diskrimination og ligestilling samt konventionsforpligtelser lægges til grund for al klimahandling. NDC'erne bør funderes i en **samtænkning af landes nationale handlingsplaner for biodiversitet (NBSAP) og nationale tilpasningsplaner (NAP)**.

¹ På COP29 annoncerede EU et [pledge om at indsende 1.5-aligned NDC'er inkl. "absolute, economy-wide reduction targets covering all greenhouse gases, sectors, and categories"](#) (21. november)

² Se også Climate Action Networks samlede anbefalinger vedr. EU's klimamål: [CAN EUROPE'S POSITION ON EU CLIMATE TARGETS AND AN EQUITABLE GREENHOUSE GAS EMISSION BUDGET FOR THE EU](#) (Sept. 2024)

6. Som supplement til forhandlingerne – og **ikke som erstatning for bindende politiske aftaler** – bør COP30's Action Agenda præsentere konkrete, implementerbare initiativer, der kan bidrage til at lukke ambitionsgab, og som kan måles, og konkrete aktører kan holdes ansvarlige for.

Forpligtende fossil udfasning gennem Artikel 2.1 (c)

Dialogen under COP27 i Sharm el Sheikh om Artikel 2.1 (c) har stået på de sidste tre år, og mandatet udløber ved COP30. Parterne opfordres til at fortsætte arbejdet med en mere handlingsorienteret tilgang, der bygger på princippet om retfærdighed og fælles, men differentieret ansvar og respektive kapaciteter (CBDR-RC). Omdirigeringen af finansieringsstrømme fra fossile til grønne investeringer er en forpligtelse i Parisaftalens Artikel 2.1 (c), men som det nu er blevet understreget af Den Internationale Domstol, kan fossil produktion og forbrug, nye fossile licenser samt fossile subsidier i sig selv udgøre et brud på international ret, fordi fossil aktivitet volder betydelig skade på miljøet, og dermed strider imod staters klare internationale forpligtelse til rettidig omhu (due diligence). Når parterne går til forhandlingsbordet på COP30, er det endvidere med en fælles viden om, at det – som nu understreget af Domstolen – er en del af deres folkeretlige forpligtelser også at regulere virksomheders adfærd for at begrænse skader på miljøet. Dette bør Danmark og EU bruge som afsæt for dialogen om 2.1 (c).

ANBEFALINGER FRA CIVILSAMFUNDET

1. Danmark bør arbejde for **at få sprog om finanssektoren og investeringer i fossil infrastruktur med** ifm. afslutningen af 2.1 (c) dialogen.
2. Danmark bør arbejde for, at der på COP30 lægges grundlag for en beslutning på COP31 med **tidsbestemte mål for at omlægge finansielle strømme væk fra fossile brændsler og andre skadelige, høj-emitterende sektorer på en retfærdig, ligeværdig og rettighedsbaseret måde** – med de rige lande i spidsen og med en hurtig udfasning af støtte til fossile brændsler, indirekte subsidier samt offentlige og private investeringer.
3. Danmark tilsluttede sig i 2023 Coalition on Phasing out Of Fossil Fuel Incentives Including Subsidies ([COFFIS](#)). Koalitionens medlemmer forpligtede sig til at offentliggøre en oversigt over deres fossile subsidier inden COP29. Sådan en oversigt har Danmark endnu ikke fremlagt. Danmark bør hurtigst muligt **offentliggøre oversigten, samt præsentere en national plan for udfasning af fossile subsidier inden COP30.**

4. Danmark bør arbejde aktivt for, at **finanssektoren bliver omfattet af EU's NDC**. EU's NDC bør indeholde et reduktionsmål for finanssektorens udledninger på 60-70% i 2030 og netto nul senest i 2050. Derudover bør EU forbyde lån og investeringer i fossile selskaber, der ekspanderer fossilt. Ifølge IEA³ er der ikke plads til nye olie- og gasfelter eller kulminer, hvis vi skal nå Parisaftalens mål.

Global Stocktake (GST) og transformation af energisystemet

Det blev fejret som en stor sejr, da den første Globale Stocktake blev vedtaget på COP28 under dansk ministerfacilitering. Desværre har opfølgningen og implementeringen været skuffende. I stedet for fremskridt blev COP29 brugt på uhensigtsmæssige forhandlinger, hvor det end ikke lykkedes at genbekræfte de vigtige løfter, der blev vedtaget året inden. Der er behov for, at COP30 beslutter, hvordan den første GST skal implementeres. Hvis GST-aftalen ikke bliver fuldt implementeret sætter det spørgsmålstegn ved GST'ens troværdighed og mere generelt ved Parisaftalen.

ANBEFALINGER FRA CIVILSAMFUNDET

1. Opfølgningen på GST bør lægge vægt på den **klare forbindelse mellem adgang til tilstrækkelig klimafinansiering og landes mulighed for at forberede og implementere ambitiøse NDC'er og LT-LEDS (long-term low-emission development strategies)**, der leverer fremskridt på GST-resultaterne. GST bør også have fokus på en ambitiøs opfølgning på beslutninger og indsatser relateret til **tilpasning og tab & skade-indsatser**.
2. Danmark bør arbejde for, at parterne godkender rammerne for UAE-dialogen **med fokus på internationalt samarbejde om at opfylde resultaterne fra den første GST**.
3. COP30 skal sikre, **at modaliteterne for GST2 bliver vedtaget**, med et bedre sprogbrug om inklusion og ideelt set en henvisning til regionale/lokale GST-høringer i næste runde.
4. Arbejdsprogrammet for begrænsning af drivhusgasser (Mitigation Work Programme - MWP) har indtil videre ikke leveret på sit mandat om hurtigt at øge ambitionerne inden 2030. Danmark bør arbejde for, **at Mitigation Work Programme leverer på opfølgning af GST**.

³ IEA (2021) 'Net Zero by 2050' (Link: <https://www.iea.org/reports/net-zero-by-2050>)

5. Danmark bør **tilslutte sig Fossil Fuel Non-Proliferation Treaty**.

Samtænkning af klima og biodiversitet

Med Brasilien som vært i Amazonas er COP30 en vigtig mulighed for at etablere en handlingsrettet ramme for at stoppe skovrydning, som i kontekst af at AFOLU (Agriculture, Forestry and Other Land Use) er en nøgle til afbødning af klimaændringer og gennemførelsen af GST-resultaterne. Dette skal ske i synergi med Biodiversitetskonventionen (CBD) ved at anerkende at skove og andre økosystemers funktion som afgørende kulstofdræn, også i tråd med Den Internationale Domstols rådgivende udtalelse, der understreger, at visse forpligtelser under CBD er afgørende for at sikre beskyttelse af klimasystemet som helhed.

På COP28 forpligtede den fælles erklæring om klima, natur og mennesker sig til at styrke den fælles indsats for at opnå integrerede mål inden for klima, biodiversitet og genopretning af land i overensstemmelse med Parisaftalen og Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework, herunder at fremme synergier, opskalere finansiering og sikre inklusiv deltagelse. Danmark bør følge op på disse dagsordener ved at:

ANBEFALINGER FRA CIVILSAMFUNDET

1. Sende et klart signal til forhandlingerne om, at **bevarelse og genoprettelse af skove og andre økosystemer er af høj prioritet** som et effektivt redskab til både at minimere drivhusgasser og øge modstandsdygtighed.
2. Arbejde for at **styrke ambitionerne for skov i NDC'erne**, blandt andet gennem NDC Partnership og gennem en strategi i overensstemmelse med GST-paragraf 33 og 34.
3. Bidrage til at fremme ambitionerne for skov under Action Agenda for at styrke regeringens og den private sektors forpligtelser. Aktivt **indarbejde 'do no harm'-princippet** praktiseret gennem en indledende vurdering af både klima- og biodiversitetspåvirkninger, som led i at samtænke biodiversitets- og klimaindsatser.
4. Støtte oprettelsen af et **arbejdsprogram** for synergier mellem klima og natur for at fremme gennemførelsen af GST-forpligtelserne vedrørende skove og økosystemer, samt sikre opmærksomhed på fødevarer systemer og landbrugssektoren.

Et forpligtende samarbejde om retfærdig grøn omstilling (Just Transition)

På COP30 bør EU bygge videre på det konstruktive resultat fra SB62, og som del heraf tage lederskab for at etablere en international mekanisme for Just Transition, der sikrer en finansieret og rettighedsbaseret grøn omstilling på tværs af sektorer og lande. Mekanismen skal operationalisere klimakonventionens principper om lighed og "fælles, men differentieret ansvar" og fremme Parisaftalens langsigtede mål. Den skal understøtte udfasning af fossile brændsler, omstilling af landbrug og fødevarer systemer, bæredygtig industri og vedvarende energiløsninger med lige adgang, samt sikre bæredygtig forvaltning af økosystemer og kritiske naturressourcer.

Indsatserne skal være transformative og rettighedsbaserede, fremme ordentlige arbejdsforhold, social beskyttelse, biodiversitet og inklusion af marginaliserede grupper, som også understreget af Den Internationale Domstol som en international juridisk forpligtelse i beskyttelsen af klimasystemet, herunder mennesker og natur. Danmark og andre europæiske lande har en særlig forpligtelse som part under Århuskonventionen, bl.a. til at promovere Konventionens principper i internationale fora. Netop som europæisk konvention - i lighed med Escàzu-konventionen i Latinamerika - er de miljødemokratiske principper som afsæt for Just Transition Work Programme en oplagt mærkesag for Danmark at fremme i forbindelse med EU-formandskabet og med et latinamerikansk land som vært.

ANBEFALINGER FRA CIVILSAMFUNDET

Danmark bør arbejde for et Just Transition Work Programme (JTWP) der:

1. Har **fokus på oprindelige folks rettigheder samt menneske- og arbejdstagerrettigheder**, herunder retten til ikke-diskrimination, retten til et sundt miljø, social sikkerhed, adgang til information og deltagelse, samt klageadgang og domstolsprøvelse.
2. Understreger **principper om virksomhedsansvar** - også med reference til Den Internationale Domstols understregning af staters folkeretlige forpligtelser til at regulere virksomheders adfærd, for at begrænse skader på miljøet - og stiller krav til virksomheder om øjeblikkelig fossil udfasning såvel som rettighedsbaseret miljø- og klima-due diligence gennem hele værdikæden.
3. Anerkender det påtrængende behov for **et styrket fokus på rammerne for udvinding af kritiske mineraler**, og som imødekommer de principper og

anbefalinger, der fremhæves i FN-Generalsekretærens rapport til Panelet om Kritiske Energiomstillingsminerale⁴.

4. Etablerer en **Belém Action Mechanism for Just Transition (BAM)** baseret på lighedsprincipper, respekt, beskyttelse og fremme af menneskerettigheder, samt Fælles men Differentieret Ansvar og Respektive Muligheder, og som har en iboende forpligtelse til at inddrage arbejdstagere, fagforeninger, oprindelige folk, småbønder, civilsamfund, lokalsamfund, kvinder, børn og unge og mennesker med handicap i udarbejdelsen af planer for grøn omstilling, i tråd med Aarhuskonventionens principper.
5. Lægger vægt på nødvendigheden af **implementering af Just Transition-principper på nationalt niveau** – herunder at sikre transparens, anti-korruption, miljøbeskyttelse, menneskerettigheder og oprindelige folks rettigheder, og udviklingen af inkluderende grønne industrialiseringsstrategier, der fremmer økonomiske modeller, der bidrager til værdiskabelse i producentlande og -lokalsamfund, og adgang til ren energi for alle.
6. Anerkender, at Just Transition-indsatser er **berettiget til at modtage klimafinansiering**, da de understøtter klimamålsætninger og -ambitioner.
7. Forpligter sig på at udvikle **planer for retfærdig grøn omstilling** på linje med ovenstående principper, FN-Charteret og ILO's retningslinjer og at indarbejde dem i landenes nationale klimaplaner (NDC'er).
8. Sætter fokus på bl.a. **fossil udfasning og kritiske råstoffer** i den tilbageværende periode af arbejdsprogrammet.

⁴ UN Secretary-General's Panel on Critical Energy Transition Minerals (2024) RESOURCING THE ENERGY TRANSITION PRINCIPLES TO GUIDE CRITICAL ENERGY TRANSITION MINERALS TOWARDS EQUITY AND JUSTICE (Link: https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/report_sg_panel_on_critical_energy_transition_minerals_11_sept_2024.pdf)

2. Klimafinansiering

På COP29 blev der vedtaget et nyt klimafinansieringsmål (NCQG) med et mål om at mobilisere hhv. 300 mia. USD og 1.300 mia. USD årligt inden 2035. Dette var desværre langt fra de forventninger, landene i det globale syd og det globale civilsamfund var ankommet til Baku med. Både kvantitativt og kvalitativt skyder NCQG forbi udviklingslandenes finansieringsbehov, og de står desuden i kontrast til de forpligtelser, Den Internationale Domstol har understreget i forbindelse med sin rådgivende udtalelse om klimaansvar.

Danmark står dog i en særlig position til COP30 i forhold til at sikre, at de nuværende forpligtelser opfyldes, og at ambitionerne og kvaliteten af finansieringen øges. Danmark er blandt de få lande i verden, der fortsat lever op til FN's forpligtelse om at give 0,7% af BNI i udviklingsbistand, og Danmarks særlige tilgang til øremærkning af tilpasningsfinansiering giver et godt afsæt for at prioritere, at de knappe offentlige bistandsmidler går til formål, som ikke modtager støtte andre steder fra. Dette gælder også Tab & Skader, som fortsat er et prioriteret område for Danmark, hvor man vil arbejde for at sikre mere støtte til verdens mest klimasårbare lande, hvilket både fremgår af regeringsgrundlaget og den nye udviklingspolitiske strategi, ligesom den nye udviklingspolitiske strategi understreger, at Danmark "vil gå forrest i at bidrage til det nye klimafinansieringsmål". Det er på den baggrund vigtigt, at Danmark og andre ligesindede lande holder fanen højt og insisterer på, at klimaaftalerne skal finansieres, og at verdens fattigste og mest udsatte grupper skal prioriteres heri.

Efterlevelse af internationale klimafinansieringsforpligtelser

Den svage beslutning om klimafinansiering på COP29 har svækket tilliden til forhandlingerne, især blandt klimaudsatte lande. COP30 skal vise fremskridt ved at sikre ansvarlighed fra rige lande i forhold til deres eksisterende finansieringsforpligtelser i og udenfor FN's Klimakonvention, som Den Internationale Domstol har bekræftet som bindende og ikke frivillige. Det gælder blandt andet Artikel 9 og dens sammenhæng med temperaturmålet og NDC-forpligtelserne, hvor Domstolen understreger, at parterne er forpligtet til at give klimafinansiering ud fra en vurdering af udviklede landes kapacitet og udviklingslandenes behov for finansiering. Men også forpligtelserne udenfor FN's Klimakonvention, hvor det at fortsætte handlinger, der volder skade på miljøet, kan føre til retmæssige krav om kompensation i forskellig form - herunder de skader der allerede er sket. Det bør være en dansk mærkesag at sikre, at disse konkrete forpligtelser danner afsæt for finansieringsforhandlingerne på COP30, med henblik på at finde nye, fælles løsninger.

ANBEFALINGER FRA CIVILSAMFUNDET

1. I tråd med løftet fra regeringsgrundlaget⁵ og løftet i den nye udviklingspolitiske strategi om, at Danmark skal "gå forrest i at bidrage til det nye globale klimafinansieringsmål", samt i tråd med forpligtelserne i Parisaftalens artikel 9.1., bør Danmark snarest muligt **præsentere en konkret dansk plan for opskalering af klimafinansiering**. Udregnet på baggrund af BNI er Danmarks fair share af det nye klimafinansieringsmål 16 mia. Dette bør gives som ny og additional gavebistand for at undgå at forværre den globale uligheds- og gældskrise.
2. Danmark bør engagere sig i, at "**Baku to Belém Roadmap**" omsættes til **en klar og bindende handlingsplan, med tidsbestemte milepæle, klare ansvarsområder og byrdefordelingsaftaler for de rige lande**, for hvordan der skal ske en opskalering af klimafinansiering til det globale syd på 1 300 mia. USD.
3. Roadmappet skal:
 - Følge ambitiøst op på de områder, hvor NCQG fejlede. Konkret bør roadmappet have fokus på, at klimafinansiering ikke bliver givet i form af lån, **men i form af opskaleret gavebistand, bl.a. mobiliseret gennem innovative finansieringsmekanismer**.
 - Fokuser på, hvordan der sikres **tilstrækkelig finansiering til tilpasning og tab & skader**. Da der sjældent er afkast ved denne type indsatser, er det svært at mobilisere private midler, specielt i fattige og sårbare lande, da det kræver fungerende markeder og en stabil økonomi.
 - Sætte klare rammer for, at **private investeringer i klimaindsatser skal foregå på en ansvarlig og rettighedsbaseret måde**, der ikke bidrager til fattige landes gældsbyrde.
 - Gøre det klart, at **klimafinansiering skal være ny og additional**. Omdirigeringen af udviklingsbistand til at nå internationale klimaforpligtelser underminerer indsatser for at nå Verdensmålene.
 - Fokuser på kvaliteten af klimafinansiering, herunder **forbedret adgang, en rettigheds- og ligestillingsfremmende (gender responsive) tilgang samt lokalisering**.
4. Det skal sikres, at målet om hhv. 300 mia. og 1.300 mia. i 2035 ikke søges opnået ved en 'hockeystavstilgang', hvor finansieringen udebliver indtil sidste øjeblik.

⁵ "Regeringen vil fremlægge en plan for, hvordan Danmark kan leve op til sin del af de samlede forpligtigelser i de globale klimaaftaler (...) om finansiering til verdens fattigste lande"

Danmark bør arbejde for, at der sættes **delmål for målets opnåelse frem mod 2035**.

5. Danmark bør - i alliance med andre lande fra nord og syd - arbejde for, at der vedtages beslutninger om **klimafinansieringsdefinitioner samt gennemsigthed ift., hvad rige lande rapporterer som klimafinansiering**. Dette skal indbefatte, hvordan lån opgøres, at klimakreditter opnået gennem Artikel 6-mekanismer ikke rapporteres som klimafinansiering (ligesom Artikel 6-mekanismer ikke bør bruges til opnåelsen af reduktionsmål i det globale nord).
6. Det er godt, at Danmark har tilsluttet sig **Global Solidarity Levies Task Force**. Nu bør Danmark på højniveau arbejde for at tilslutte sig de koalitioner af lande⁶, der er gået sammen om at implementere innovativ beskatning.
7. EU bør advokere for, at det på COP30 beslutes, at lande i det globale syd garanteres den nødvendig finansiering til **at implementere deres NDC'er**, især ved at undgå fragmenteret finansiering og ved at begrænse brugen af eksterne platforme med donor-påtvungne prioriteter, der hæmmer effektiv implementering af NDC'erne. Danmark bør på COP30 selv annoncere dedikerede midler til NDC-implementering i det globale syd.
8. Arbejde for at klimafinansiering **responderer på differentierede behov og øger lige muligheder for tilpasning til klimaforandringer**. Konkret bør Danmark arbejde for, at klimafinansiering bliver alder- og kønsresponsiv, og at en fastsat andel går direkte til kvinderettighedsgrupper.

Tab & Skader

I det nye klimafinansieringsmål indgår der ikke et delmål for finansiering til klimarelaterede tab og skader. Det besværliggør yderligere mobiliseringen af de hårdt tiltrængte midler, der kan hjælpe klimaramte lokalsamfund med at genopbygge efter klimakatastrofer. Som frontløber på denne dagsorden, har Danmark nu en vigtig rolle i at kæmpe for den nødvendige finansiering i alle relevante fora. Herunder at bidrage aktivt til, at Fonden for Respons på Tab og Skader udbetaler sin første støtte hurtigst muligt, samt støtte op om en ambitiøs genopfyldning af fonden i 2026. Denne indsats kan oplagt understøttes af Den Internationale Domstols understregning af, at stater er forpligtede til at kompensere for de brud på

⁶ I sommeren 2025 blev der lanceret to koalitioner. (1) Frankrig og Kenya står i spidsen for [en koalition af lande](#), der vil arbejde for beskatning af at privatfly og førsteklases flyvninger. (2) Spanien og Brasilien står i spidsen for [en koalition af lande](#), der vil arbejde for mere effektiv beskatning af de superrige.

internationale klimaforpligtelser - herunder fortsat fossil aktivitet - som har bidraget til klimaskader i andre lande.

ANBEFALINGER FRA CIVILSAMFUNDET

1. Danmark bør arbejde for, at der på COP30 aftales en **konkret plan for finansiering af tab og skader**, herunder bl.a. opfyldning af Fonden for respons på Tab og Skader (FRLD).
2. Danmark bør snarest **støtte fonden med nye og additionelle midler over en flerårig periode**.
3. Danmark bør arbejde for, at **EU-Kommissionen og de mest udviklede lande også bidrager ambitiøst og langsigtet til Fonden**. Samt arbejde for, at Fonden hurtigst muligt i 2026 vedtager en ressourcemobiliseringsstrategi i tråd med finansieringsbehovet i det globale syd, hvor de mest sårbare befolkningsgrupper er i fokus.
4. Danmark bør ifm. indsatsen i fondsbestyrelsen arbejde for, at FRLD **kan udbetale sin første støtte via Barbados Implementation Modalities start-up fasen hurtigst muligt i 2026**.
5. Desuden bør Danmark arbejde for, at **observatørers adgang** til at deltage i fondens arbejde sætter en ny standard for internationale fonde, at Verdensbanken garanterer, at de administrative udgifter holdes lave, og at der vedtages en hurtig og effektiv ansøgningsproces, hvor allerede akkrediterede enheder i andre internationale klimafonde har adgang til også at søge om støtte hos FRLD.
6. Finansieringsbehovet til både økonomiske og ikke-økonomiske tab og skader skal klarlægges. Danmark bør støtte ønsket fra det globale syd (og opfordringen i Artikel 134 fra GST-beslutningen, samt i tråd med UNGA HAC Statement⁷) om, at der hurtigst muligt udarbejdes en **Gap Rapport**, der afdækker det globale behov for finansiering til tab og skader (f.eks. i regi af WIM-ExCom eller UNEP).
7. Tab og skader skal finansieres af ny og additionel gavebistand (hovedsageligt fra Annex II-lande). Desuden skal Danmark arbejde for en **hurtig beslutning om**

⁷ High Ambition Coalition (HAC) (2025) 'UNGA80 - High Ambition Coalition Ministerial Statement' (Link:<https://www.highambitioncoalition.org/statements/unga-statement-2025>)

operationalisering af innovative finansieringsløsninger til fonden, baseret på princippet om, at forureneren betaler.

8. Danmark bør arbejde for, at der udarbejdes en **L&D Rio-markør, så der kan rapporteres retvisende på Tab og Skade-finansiering.**
9. Danmark har et mål om, at mindst 60% af dansk klimafinansiering skal gå til tilpasning. Disse 60% skal reelt gå til tilpasning. Dansk støtte til Tab og Skader skal ikke tages af de 60%, men finansieres i tillæg hertil. Der skal vedtages et nyt og additionelt **dansk delmål for finansiering af tab og skader.**

Tilpasning

Deadlinen for nationale tilpasningsplaner (NAP'er) og operationaliseringen af Global Goal on Adaptation (GGA) gør COP30 til et afgørende momentum, hvor Danmark bør have særligt fokus på tilpasning.

ANBEFALINGER FRA CIVILSAMFUNDET

1. Danmark skal arbejde for, at løftet fra COP26 om at udviklede lande skal fordoble finansiering til tilpasning inden 2025 følges op af **et nyt og mere ambitiøst mål for opskalering af bistanden til klimatilpasning frem mod 2030**, så der i løbet af få år opnås en reel balance imellem støtten til grøn omstilling og klimatilpasning, sådan som det er aftalt i Parisaftalen.
2. Danmark skal arbejde for, at der træffes endelig beslutning på COP30 om **indikatorer** (herunder tracking af klimafinansiering og andre Means of Implementation) under UAE-Belém-arbejdsprogrammet (UBWP), så GGA endeligt kan operationaliseres.
3. I den forbindelse er det vigtigt, **at parterne beslutter sig for indikatorer, som er operationelle og kan implementeres i NAP'er og andre tilpasningsdokumenter på nationalt og lokalt niveau.** Indikatorerne skal måle det, som GGA-målene er sat op til, men der skal også være forudsætninger for, at de kan implementeres hurtigt for at imødekomme de akutte tilpasningsbehov, der findes, og for at undgå unødvendigt mange rapporteringssystem i f.eks. udviklingslande, som allerede er meget belastede.

4. Det er nødvendigt, at GGA-forhandlingerne på COP, som behandler implementeringsdelen af GGA, **ikke ender i et teoretisk eller politisk rammeværk, men baseres på den ekspertise, som allerede findes** fra andre bæredygtighedsrammer samt fra f.eks. civilsamfundsorganisationer og andre implementerende organer.
5. I tråd med beslutningen på COP29 er det vigtigt **at udvikle indikatorer, der "afspejler de unikke sårbarheder over for klimaforandringernes konsekvenser på tværs af de tematiske mål"** under UAE–Belém-arbejdsprogrammet (Beslutning 3/CMA.6, paragraf 21 (f))
6. De udviklede landes **ansvar for at stille klimafinansiering - og MOI i bredere forstand, til rådighed** for klimatilpasning skal tydeligt fremgå af GGA-aftalen.
7. Danmark bør advokere for **hurtig udvikling og implementering af nationale tilpasningsplaner (NAPs)**, som på nuværende tidspunkt tager år at implementere, og som ofte ikke bliver implementeret pga. ressourcemangel eller fragmenteret finansiering.
8. Danmark bør arbejde for **en global finansieringsmekanisme til nationale tilpasningsplaner (NAP'er)**, så de mest klimasårbare lande hurtigt og effektivt kan implementere tilpasningstiltag, og der ikke afhænger af bilaterale aftaler med enkelte lande.

3. Rettigheder

COP30 giver en række muligheder for at beskytte, inddrage og styrke mulighederne for civilsamfund, lokalsamfund, marginaliserede grupper og oprindelige folk i udformningen af konkret klimahandling. Dette er en forudsætning for at øge de globale ambitioner, og for at beskytte de sårbare grupper, især i det globale syd, som er hårdest ramt af klimaforandringerne konsekvenser. I de seneste år er klimaforhandlingerne desværre i tiltagende grad blevet et forum for genforhandling af eksisterende internationale forpligtelser, med resultater der ikke engang som minimum refererer til de internationale rettigheder, FN's medlemslande er forpligtet til at respektere, beskytte og fremme. Det er kritisk for tilliden til det multilaterale system, og kritisk for menneskers levevilkår i klimakrisen.

Den Internationale Domstol har således også bekræftet, at klimaforandringerne konsekvenser svækker mulighederne for at realisere menneskerettighederne. Den understreger desuden, at beskyttelsen af retten til et sundt miljø er en forudsætning for realiseringen af en række andre rettigheder - herunder retten til liv, retten til sundhed og retten til en passende levestandard, herunder adgang til vand, mad og bolig. Dette er en gave til alle lande, der ønsker at øge klimaambitionerne og styrke rettigheder i klimakrisen. Danmark og EU bør bruge domstolsudtalelsen som løftestang til at sikre, at COP30-resultaterne bliver rettighedsbaserede. Klimaforandringer forstærker eksisterende uligheder og rammer særligt marginaliserede grupper, herunder LGBT+ personer og andre kriminaliserede grupper, som ofte udelukkes fra klimaindsatser, beslutningsprocesser og kompensationsmekanismer. Manglende repræsentation svækker både retfærdigheden og effekten af klimapolitik.

Menneskerettigheder som fundament for alle klimaaftaler

Stærke og konventionsbaserede referencer i klimaaftalerne er afgørende for, at de internationale spilleregler respekteres og overholdes, også når det handler om klimakrisen. Samtidig er det en forudsætning for borgernes retssikkerhed i implementeringen af klimaindsatser over hele verden. Og endelig er demokratiske praksisser også afgørende, viser mere og mere forskning, for at klimaindsatserne faktisk har den tilsigtede effekt.

ANBEFALINGER FRA CIVILSAMFUNDET

1. Danmark bør aktivt fremme en **rettighedsbaseret tilgang til klimahandling**, der eksplicit adresserer ligestilling og beskyttelse af oprindelige folks landrettigheder, som afspejler og fremmer eksisterende danske forpligtelser i tråd med internationale menneskerettighedskonventioner, og som insisterer på rettigheder som fundament for alle klimaaftaler under UNFCCC.

2. Danmark bør insistere på en stærkere **anerkendelse af ligestilling og diversitet** i alle klimaaftaler, og sikre beskyttelse af miljøforkæmpere, også i tråd med de særlige danske og europæiske forpligtelser under Aarhuskonventionen⁸.
3. I forbindelse med **den nye globale klimastrategi** skal Danmark fastholde sine ambitioner om at være forkæmper for demokrati og menneskerettigheder, herunder med særligt fokus på klima- og miljøforkæmpere, oprindelige folk, børn, kvinder, mennesker med handicap, LGBTQI+ personer, kriminaliserede grupper⁹, migranter, og andre særligt udsatte grupper og minoriteter. Dette skal ligeledes afspejles i tydelige handlinger og målsætninger i regeringens klimaprogram 2025.
4. **Oprindelige folks rettigheder** er en dansk prioritet, og dette bør også reflekteres i klimadiplomatiet. Verden over beskytter oprindelige folk store landområder mod afskovning og minedrift ofte med livet som indsats. Deres viden om bæredygtig samfundsopbygning må der lyttes til i klimahandling. Desværre er oprindelige folks rettigheder under stærkt pres i disse år, og derfor er det vigtigt, at lande som Danmark kæmper i deres forsvar og for deres inddragelse, blandt andet ved **at fremhæve dem i klimaaftaler og klimaplaner**.
5. Danmark bør arbejde for at sikre integration af børn i EU's position frem mod COP30, herunder arbejde for at **implementere anbefalingerne fra ekspertdialogen på SB60 om børns særlige sårbarhed for klimaforandringerne**¹⁰ og relevante politiske løsninger, og ved i langt højere grad end i dag at sikre inddragelse af børn og unge i beslutningsprocesser både lokalt, nationalt, regionalt og globalt.
6. I sin klimadiplomatisk indsats bør Danmark **systematisk adressere konsekvenserne af klimaforandringer i de mest udsatte områder**. Dette indebærer, at både sundheds-, humanitære, sociale og udviklingsmæssige behov, samt hensyn til natur og biodiversitet integreres i alle klimarelaterede indsatser og partnerskaber.
7. Danmark bør aktivt engagere sig i COP-forhandlingerne på klima og sundhedsdagsordenen og arbejde for, **at sammenhængen mellem klimaforandringer, sundhed og rettigheder anerkendes som central i global klimapolitik**. Et styrket fokus på sundhed i klimaforhandlingerne bidrager til at fremme social retfærdighed, forebyggelse og modstandsdygtighed over for klimakrisens konsekvenser, særligt for de mest sårbare befolkningsgrupper.

Ligestilling

I en tid med tilbagerulning af ligestilling og klimaretfærdighed generelt, er det afgørende, at COP30-beslutninger i relation til finansiering, tilpasning, Just Transition og den nye Gender Action Plan (GAP) bliver stærke og ambitiøse i forhold til at fremme ligestilling. Forlængelsen af Lima Work Programme on Gender giver en unik mulighed for at fastholde og udbygge tidligere fremskridt på dette område. Danmark bør arbejde for, at GAP'en leverer konkrete og gennemførlige tiltag, der skaber reel effekt for piger, kvinder og andre af de strukturelt marginaliserede grupper, der påvirkes hårdest af klimaforandringer. GAP'en og andre beslutninger under COP30 skal være kontekstspecifikke, behovsbaserede og fremme kønsresponsiv – og helst kønstransformerende – klimaindsatser.

ANBEFALINGER FRA CIVILSAMFUNDET

1. Det er vigtigt, at Danmark og EU frem mod og under COP30 bidrager konstruktivt til **udviklingen og vedtagelsen af en ny og ambitiøs handlingsplan for ligestilling (Gender Action Plan)**, som anerkender og adresserer sammenhæng mellem effekter af klimaforandringer, ligestilling og sundhed herunder særligt seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder (SRHR) og seksuel og kønsbaseret vold (SGBV).
2. Danmark bør arbejde for **at intersektionalitet, inklusion og menneskerettigheder står i centrum**, at handlingsplanen indeholder klare indikatorer, afspejler sammenhæng på tværs af UNFCCC, samt at finansiering af planen er sikret.
3. **Seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder** samt seksuel og kønsbaseret vold (SGBV) bør være en strategisk prioritet for Danmark, og linket mellem SRSR, SGBV og ligestilling bør ligeledes understreges i EU's prioriteter for en ny GAP.
4. Danmark bør arbejde aktivt for **at fastholde sprog om diversitet, ligestilling og inklusion i forhandlingerne og beslutninger**, også når der lægges internationalt pres for at udvande rettigheds- og ligestillingsreferencer.

Deltagelse af civilsamfund og oprindelige folk

Ytringsfrihed, frihed til fredelig forsamling og retten til offentlig deltagelse er afgørende forudsætninger for en meningsfuld og inkluderende inddragelse af civilsamfundsaktører

og oprindelige folk i UNFCCC-processer. En inddragelse, der er med til at sikre demokratiske, effektive og menneskerettighedsbaserede klimaløsninger, og som UNFCCC's parter er forpligtede på i både regionale og internationale konventioner. I COP-sammenhænge har civilsamfundets meningsfulde deltagelse de seneste år været udfordret af situationerne i værtslandene, bekymringer om begrænsninger i UNFCCC's Blue Zone for fredelige aktioner, samt tilfælde af bl.a. overvågning og intimidering af miljø- og klimaforkæmpere. Selvom råderummet for civilsamfundet forventes markant forbedret på det kommende klimatopmøde i Brasilien, er der fortsat en række barrierer for civilsamfundsdeltagelsen på grund af begrænset tilgængelighed, hvilket i praksis risikerer at udelukke vigtige stemmer fra dette års COP.

ANBEFALINGER FRA CIVILSAMFUNDET

1. Danmark skal arbejde for, at det bliver EU's klare og ufravigelige position, at UNFCCC-sekretariatet **offentliggør værtskabsaftalen i god tid før COP30**, og alle fremtidige COP'er, samt at værtsaftalerne altid indeholder stærke rettighedsforpligtelser og safeguards.
2. Danmark bør insistere på **trygge konferencerammer for COP30 for alle deltagere**, der beskytter ytringsfrihed og retten til fredelig forsamling fri for overvågning og intimidering, herunder retten til at forsvare menneskerettighederne.
3. Danmark bør i tråd med sine forpligtelser under Aarhuskonventionen **aktivt kæmpe for beskyttelsen af miljø- og klimaforkæmperes rettigheder i UNFCCC-sammenhænge**. Det gøres bl.a. ved at bakke op om nationale ACE-strategier med dedikerede deltagelsesmekanismer for miljø- og klimaforkæmpere, sikre sprog om miljø- og klimaforkæmperes beskyttelse, anerkendelse og deltagelse i AIM- og JTWP-forhandlinger, samt skubbe på for at give UNFCCC-sekretariatet mandat til at etablere et kontaktpunkt for repressalier mod de miljø- og klimaforkæmpere, der deltager i UNFCCC-processer.

COP-reform

Den globale klimakrise udfolder sig parallelt med en dyb tillidskrise til det multilaterale system. COP-processen står i stigende grad over for et demokratisk underskud, hvor adgang, repræsentation og reel indflydelse for civilsamfund og oprindelige folk er begrænset, og hvor fossilselskaber og andre forurenende selskaber samtidig får mere og mere plads. Den skævhed underminerer ikke blot tilliden til processen, men også dens evne til at levere

retfærdige og effektive løsninger - en udfordring, både observatører og parter til UNFCCC i stigende grad peger på. Behovet for en COP-reform, der sikrer mere transparente, effektive og tilgængelige COP'er, er derfor en vigtig samtale, der for alvor går i gang i Belém.

ANBEFALINGER FRA CIVILSAMFUNDET

1. Danmark bør gå proaktivt ind i samtalen om, hvordan COP-processen kan reformeres og sikre, at **særligt klimasårbare befolkningsgruppers input til reformen høres og efterkommes**.
2. Danmark skal støtte op om civilsamfundets forslag til **et 'accountability framework' for UNFCCC⁸**. Det skal blandt andet inkludere en politik om interessekonflikter (Conflict of Interest - Col), som kan sikre, at udlederes interesser ikke overskygger og spænder ben for formålet med FN's Klimakonvention og Parisaftalens målsætninger.
3. Danmark skal bidrage til at sikre, **at AIM-konklusionerne på SB62 styrker civilsamfundets og oprindelige folks råderum og meningsfulde deltagelse i klimaforhandlingerne**, værner om rettighedsbeskyttelse på tværs af møder og giver mandat til UNFCCC-sekretariatet om at værne om transparens og interessentansvar i processerne.

⁸ CAN et al. (2025): 'Reclaiming Climate Justice: United Call for an Urgent Reform of the UN Climate Talks' (Link: <https://www.ciel.org/wp-content/uploads/2025/06/United-Call-to-Action-TheCOPWeNeed.pdf>)